

Skriket fra Rotthaugsvingen av Einar Aasmul

I Nye Sandviksvei 52 bor Per Hermansen. Nr 52 har vært hans hjem siden han ble født. Skriket fra Rotthaugsvingen har preget ham og ført til den ensomhet han føler i dag. Uten skriket ville hele livet blitt annerledes. Han savner skriket. I hele oppveksten var denne gjennomtrengende ulyden en del av tilværelsen. Etter sengetid, når moren hadde sittet med ham i time etter time for å få ham til å falle til ro kunne han fare opp i angst. Hvor ble det av far. Hva var det som gjorde at faren aldri kom. Om morgenen lå faren i sengen og sov. Selv måtte han gå på skolen. Om ettermiddagen var far travelt opptatt med å iføre seg uniform og billettveske. Om kvelden når han og moren satt i det dunkle lampelyset og pratet satt de hele tiden og hørte etter skriket. Var det trikken til far, eller var det Svendsen sin trikk. Nå i ettertid har han ofte tenkt at moren, med sin logiske sans, helt sikkert klarte å holde rede på rutetidene, og visste når det var motorvogn nr. 36 som skranglet seg gjennom nye Sandviksvei og skrek seg gjennom den alt for knappe Rotthaugsvingen.

Mumlingen fra morens soverom var ikke inbildning. Det er han blitt klar over nå. Han hadde aldri fått vite hvem som var på besøk. Det måtte være en som visste hvilke vakter faren hadde.

Etter den gangen skriket var annerledes, og hørtes ut som om det kom fra morens soverom var alt blitt annerledes.

Trikken ble nedlagt. Nr. 52 falt til ro. 15 år gammel fikk han begynne som læregutt på Sporveien. Han ville helst ha sluppet. Faren var degradert fra stilig fjern trikkekonduktør til håndtlinger på sporveisverkstedet. Kontakten dem i mellom ble ikke bedre ved at de arbeidet på samme sted. De sto opp, smurte matpakken, uten et ord. Sammen spaserte de gjennom byen til trikkehallen på Møhlenpris. Hver liten skrue han løsnat fra de kondemnerte trikkene minnet ham om skriket. Hvorfor hadde det stoppet så brått? Hva var det som stoppet den kvelden?

Det var først i det siste han for alvor var begynt å plage seg selv med disse spørsmålene. Han forhørte seg blant sine nye kollegaer. «Kan motorvognen stoppe plutselig midt i svingen»? «Hvorfor spør du?» «En kveld i oktober, for noen år siden stoppet plutselig trikken midt i Rotthaugsvingen». «Jeg hørte skriket, men plutselig stoppet det». «Tull, en trikk kan aldri stoppe brått, et skrik kan, men ikke en trikk».

I Nye Sandviksvei nr. 52 gikk tiden sin vante gang, uten skriket fra svingen. Det var blitt nye tider. Et evig surr av biler med og uten piggdekk, busser som hvileløst pendlet fra ene endestasjon til den andre. Faren til Hermansen var ikke blitt mer pratsom med årene. De eneste gangene han delte ut litt av de sparsomme talegavene sine var når han en sjelden gang hadde vært en tur på monopolet i Walkedorfsgate. Etter at den obligatoriske hallemannen var halvtømt hendte det at han kom inn på gode gamle dager. I den tiden en trikkekonduktør var en aktet og respektabel mann. «Det var bra at det gikk som det gikk med Anna din mor, hører du!, det var bra det gikk som det gikk». «Ja hvordan gikk det egentlig til far?». 35 åringen Hermansen har endelig mannet seg opp til en dialog med faren om det som hendte den gangen. «Hvordan kan skriket plutselig stoppe opp?»

Kjære Per

Oddvar, din far, var en bra mann. Han var ikke den som var lettest å komme innpå, men han har aldri gjort en flue fortredd. Tror jeg da.

Jeg skriver til deg i håp om at du vil forstå.

Anna, din mor, og jeg hadde kjent hverandre i to år da hun giftet seg med din far. Jeg reiste ut som maskinist i mars samme året du ble født. Ingen fortalte meg noe, det sto ingenting i brevene jeg fikk fra Anna. Etter september det året hørte jeg ingenting. Jeg skrev mange brev men fikk ingen svar. Min familie i Odda visste ingenting om Anna og meg. Jeg kom meg heller aldri til å spørre dem, om hvordan det sto til med din mor.

I tre år gikk jeg uten hyre i Havanna. En ryggskade gjorde at ingen ville ta sjansen på å gi meg jobb. Etter at familien min hadde skrappt sammen penger, kunne jeg komme meg over dammen. I

Desember kom jeg til Bergen med Stavangerfjord.

I Januar fikk jeg jobb som formann på utelaget i Sporveien. Husker du verkstedstrikken ? Vi hadde mye arbeid med å vedlikeholde skinnene i Rotthaugsvingen. Du skjønner at svingen rundt Rotthaugen var i knappeste laget for de gamle trikkene uten svingbar boogy. De nye trikkene hadde hjulpar med kortere avstand slik at skrikingen fra skinnene ble mindre. Men dette husker vel du ingenting av ?

Det var mens vi skiftet en skinne i Rotthaugsvingen jeg så din mor igjen. Hun var sammen med deg Per. Du var blitt fire år sa hun. Det var noe kjent med deg. Jeg fikk en anelse, men din mor var helt bestemt. Hun ville ikke snakke om deg og hva som hadde foregått det året du ble født. Senere fikk jeg høre at hun hadde møtt din far først i august. Da jeg senere fortalte Anna dette, måtte jeg love å aldri bringe det på bane. Hun hadde det ikke godt Per. Jeg tror at hun var litt redd for Oddvar. Han sa jo så lite. Vi klarte ikke å la være. Det ble til at jeg besøkte henne om kveldene etter at du hadde lagt deg. Siste gang jeg besøkte din mor var den kvelden trikkekonduktørene gikk til spontanaksjon og gikk hjem. Du husker kanskje bråket med sunnfjordingene, streikebryterne som fikk fortsette i jobbene etter at storstreiken var over. Lurer forresten på hvor din far gikk den kvelden. Han kunne lett ha overrasket oss.

Jeg vet at jeg ikke burde fortelle dette til deg nå, etter så mange år. Når jeg likevel gjør det er det for å renske opp etter meg. Jeg ligger på det siste sier de. Kreften vet du. Når den først har satt seg fast har du ikke mye du skulle sagt. Stråling og cellegift har holdt meg i live de siste to årene. Men nå har de gitt opp. Ragnhild og jeg var ikke så heldig at vi fikk barn. Så sent som vi giftet oss var det vel ikke annet å vente. Etter et liv i forsiktighet er det blitt litt igjen etter oss. Jeg vil at du skal overta det Per, hus og hjem, bil og båt. Du skjønner at Ragnhild døde i fjor. Jeg ligger på onkologisk avdeling på Haukeland.

hilsen

Claf Kragset.